

Hvorfor klandre Stay Behind?

Av Odd Raubakken, Grorud

Hvorfor mistenkeliggjøre Jens Chr. Hauge og Stay Behind-gruppen av 1948? Var det en utenomparlamentarisk maktgruppe beregnet på maktutøvelse av en liten elitegruppe? Nei, det var nesten det stikk motsatte. Gruppen skulle bare tre i aksjon dersom landet ble okkupert utenfra, og da skulle den kjempe mot voldsstyre og for gjeninnføring av solid demokrati.

Jens Chr. Hauge hadde opplevd 5 års okkupasjon og undertrykkelse. Som Milorg-leder hadde han smertelige erfaringer for hvor vanskelig det var å bygge opp en motstandsbevegelse i et okkupert land. Det var hans plikt som forsvarsminister å gjøre nødvendige forberedelser i fall det forferdelige skulle skje en gang til. Så ble altså Stay Behind til. Den hadde aldri vært tenkt som en udemokratisk maktgruppe, og den ble aldri benyttet til det heller. Men gruppen ble aldri brukt til å bekjempe okkupanter heller. Heldigvis ble ikke det nødvendig, men faren for at så kunne skje, syntes større den gangen enn nå, og langt større enn den syntes å være i 1938. Arbeiderpartiet hadde lært en tøff lekse om hva som kunne skje i virkelighetens verden i det tiåret.

Etterkrigsgenerasjonens krasse kritikere av det motstandsfolk foretok seg i krigens dager, må bygge på en fullstendig urealistisk forestilling om forholdene under en krig. Det gjelder på flere områder. Nylig har vi sett krass kritikk av likvideringene av nazi-angivere. Det er som hver sak skulle vært grundig undersøkt og gjennomarbeidet som i dagens rettssaler. En slik behandling var fullstendig umulig, og mangel på handling kunne lett føre til mange «gode nordmenns» død. At feil forekom, anser jeg som sikkert, men hadde det ikke vært en større feil å la angivere herje frem som de lystet fordi man manglet bevis? Likvideringene var et slags indirekte selvforsvar, slik som så mye av krigens meningsløse dreping er. Det bør Egil Ulateig og andre av etterkrigstidens forståelse påere merke seg.

FLERE LESERBREV SIDE 16